

MINERALENGBRUIK UIT KUNSTMEST: IN 15 JAAR MET 40% GEDAALD

Harry Luesink en Arjan Wisman

Het verbruik van stikstof-, fosfaat- en kalikunstmest is in de land- en tuinbouw (exclusief glastuinbouw) de afgelopen 15 jaar sterk teruggelopen (tabel 1). Bij stikstof en fosfaat is een daling van rond de 35% bereikt. Het gebruik van kalikunstmest is met meer dan 55% het meest gereduceerd. De sterkste daling van het kalikunstmestgebruik vond plaats in de jaren negentig, daarna lijkt het te stabiliseren op een niveau van rond de 30 miljoen kg. Het gebruik van stikstofkunstmest loopt vanaf de invoering van de Minas-wetgeving in 1998 fors terug.

Tabel 1 Het nationale kunstmestverbruik in de land- en tuinbouw (exclusief glastuinbouw), in mln. kg

Jaar	Stikstof	Fosfaat	Kali
1989	401	69	75
1994	383	55	49
1998	355	59	37
1999	318	56	33
2001	273	44	30
2002	267	40	30
2003 1)	265	44	32

1) Voorlopige cijfers

Minder stikstof op grasland

Het gebruik van stikstofkunstmest op grasland is de afgelopen jaren fors afgenomen, tot rond 170 kg per ha (tabel 2). Omdat op snijmaïs voor de jaren 2002 en 2003 een andere berekeningsmethodiek toe wordt gepast, kan er voor dit gewas geen conclusie worden getrokken ten aanzien van de ontwikkeling in het gebruik van stikstofkunstmest. Bij de belangrijkste akkerbouwgewassen is de stikstofkunstmestgift iets gestegen. De forse daling van het gebruik van stikstof uit kunstmest op grasland is zeer waarschijnlijk een effect van de Minas-wetgeving. Deze samenhang wordt bevestigd door de resultaten van de zogenaamde Koeien en Kansen bedrijven. Op die bedrijven is de stikstofkunstmestgift gedaald van 169 kg per ha in 1998 naar 82 kg per ha in 2001. Fosfaatkunstmest wordt vooral verstrekt aan bieten en pootaardappelen, rond de 60 kg per ha. Consumptie- en zetmeelaardappelen, opengrondsgroente en snijmaïs krijgen fosfaatgiften uit kunstmest van rond de 30 kg per ha. Op grasland en overige akker- en tuinbouwgewassen wordt rond de 20 kg fosfaat per ha toegediend. Op tarwe zijn de fosfaatgiften zeer gering. Kalikunstmest wordt met name gebruikt bij aardappelen, bieten en opengrondsgroenten.

Effecten vooral op veehouderijbedrijven

De effecten van het beleid op het kunstmestverbruik zijn tot dusver vooral terug te vinden bij veehouderijbedrijven. Veehouderijbedrijven werden door de Minas-wetgeving gedwongen tot een lager stikstofgebruik. Omdat het afvoeren van stikstof in rundveemest kosten met zich meebrengt, is het terugdringen van het gebruik van stikstof uit kunstmest een voor de hand liggende optie.

Tabel 2 Kunstmestgiften in kg per ha cultuurgrond per gewasgroep in 2002 en 2003 (voorlopig), voor stikstof in 89/99 en 99/00

	Grasland	Snijmaïs	Cons.- en zetmeel- aardappelen en groenten	Bieten en pootaardappelen	Tarwe	Overige
Stikstof						
- 1998	260	52	137	93	193	96
- 1999	220	42	128	94	183	102
- 2002	172a)	32a)	148	110	190	85
- 2003	167a)	26a)	153	110	207	61
Fosfaat						
- 2002	11a)	29a)	38	54	4	27
- 2003	17a)	24a)	27	70	6	20
Kali						
- 2002	4b)	4b)	54	53	5	21
- 2003	6b)	6b)	62	58	8	20

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

a) Omdat bij melkveebedrijven de kunstmestgiften niet naar gewas zijn opgevoerd, worden alleen de kunstmestsoorten 'maïsmap' en 'maïsmest' verondersteld op snijmaïs te zijn toegediend. b) Omdat bij melkveebedrijven de kunstmestgiften niet naar gewas zijn opgevoerd, is een gemiddelde berekend voor de voedergewassen grasland en snijmaïs